

магазин

ФОТОГРАФИЈЕ
СТЕВАНА
КРАГУЈЕВИЋА

Прослава
Нобелове
награде у дому
Иве Андрића

ЛЕКЦИЈЕ ИЗ ШКОЛЕ
РОДИТЕЉСТВА

Кад маме
и тате у кућу
само сврате

БЕЛЕШКЕ С ПУТА
КАПАДОКИЈА

Туристи
у градовима
под земљом

С ВОЈВОЂАНСКИХ
ЊИВА

Кикирики
првенац
из Долова

Иво Андрић креће према
свом дому пошто му је
Крагујевић саопштио
вест о награди

В аљда је само судбина одредила да се тог дана, сада већ далеке 1961. године, испред Скупштине града Београда, сретну познати књижевник Иво Андрић и фото-репортер и уредник фотографије „Политике“ Стеван Крагујевић.

Знајући за ту редовну путању у Андрићевим шетњама, легендарни Стева спонтано је похитao да га и том посебном приликом сртне, да га поздрави, а онда је славном писцу саопштио вест која је већ обишла свет, а коју он још није чуо.

— Добили сте Нобелову награду — рекао је Крагујевић и чврсто му стиснуо руку.

Андрић је био затечен. И, у то очигледно није поверовао. Како је близу становао, заједно су кренули ка пишчевом стану. Тамо се, што у ходнику, што у стану, увек тискала повећа група новинара. Почели су да пристижу и пријатељи. Како се Стева никад није одвајао од фото-апарата, а који је у том тренутку злата био вредан, одмах је почeo да снима све што се догађа у Андрићевом дому.

Фотографије постале историјско благо

Те фотографије, које је „Магазину“ уступила за објављивање његова ћерка Татјана Тања Крагујевић, данас су историјско благо.

— Колико се сећам онога што ми је отац причао — појашњава позната песникиња — Андрићује награду прва честитала ташта, мајка његове супруге Милице Бабић која је у том тренутку била одсутна. Врло брзо је, с букетом цвећа, пристигао и господин Рене Балдинг, уместо одсутног шведског амбасадора. Он је писцу на српском језику честитao награду, а онда су сели и наздравили том свечаном тренутку. Наравно, тата је све то забележио foto-aparatom.

Није славни писац ни слутио шта ће му се дрогодити тог дана кад је стигла вест да је добио

ОТРГНУТО ОД ЗАБОРАВА

Весник Нобелове награде

Познати photo-репортер „Политике“ Стеван Крагујевић први је те 1961. на улици саопштио Иви Андрићу да је добио високо светско признање, а онда су заједно одшетали до пишчевог стана где су га увек чекали новинари и пријатељи

Букет цвећа од представника шведске амбасаде

Андрић са супругом Милицом се обраћа новинарима

У скромном дому, гости су књижевнику наздравили домаћим пићима

Нобелову награду. Крагујевић је у том тренутку, као и много пута пре и после тога, имао истанчан рефлекс, снимајући све што седогађа у стану. Иако вазда скроман, Андрић није могао да сакрије осмех и задовољство. Међу много-брожним снимцима је и онај кад се, у присуству супруге, на вест о награди, обраћа новинарима. Фотографија одаје колико збуњеност значајем догађаја и неочекиваним признањем, толико и још једну пишчеву скромност.

Ко је, заправо, био један од најпознатијих југословенских и „Политикиних“ фото-репортера који је све ово снимио?

Прве занимљиве фотосе начи-нио у родној Сенти, као петнаестогодишњак. Занат је завршио код Данила Јакшића. За Стеву фотографија је била сведочанство о догађају. Од слике је

тражио колико непоновљивост сведочења, толико и уметничку визуру. Најчешће је постизао и једно и друго, због чега му је било веома стало до назнаке

авторства, односно потписа испод фотографије, која сведочи и о ономе који јује начинио. Успео је да то оствари, како у „Политици“, тако и у другим медијима,

као својеврсну афирмацију фотографске професије.

Три деценије провео је као акредитовани репортер у кабинету председника Тита. Начинио је серију његових портрета који су представљани на изложбама и који се и данас могу видети на „Википедији“.

— Отац се фотографијом бавио од најраније младости до краја живота — примећује наша саговорница. — Посебна скупштинска акредитација није му укинута кад је званично престао да ради у „Политици“.

Портрети славних

На његовим негативима оста-ло је забележено кад је снег покрио коњанике Томе Росандића испред скупштине, јесен у Пионирском парку... Многе

ОСНОВАО „У СЛИЦИ И РЕЧИ“

Дубок стваралачки траг оставио је Стеван Крагујевић у „Политици“, од 1953. кад је у њу крочио до пензионисања 1982. године. С уредником Љубомиром Стојовићем основао је рубрику „У слици и речи“ која је истицала пуну вредност фотографије, а у којој су најчешће објављивани његови прилози.

Легат у Музеју Југославије садржи и значајан број приватних снимака на којима су, осим Стевана, и његова супруга Лепосава, иначе спикерка Радио Београда, и ћерка Тања, позната песникиња. На њима су забележени многобројни моменти из њиховог живота, породичних путовања, пријатељи и родбина. Све је то драгоцене не само за породичну историју већ и као приказ приватног живота у епохи.

ПОРТРЕТ КАО ИНСПИРАЦИЈА

У Историјском архиву Београда чува се и Андрићев портрет који је, на дан кад му је саопштено да је добио Нобелову награду, начинио Стеван Крагујевић. Портрет је однео писцу и од њега добио аутограм за своју ћерку, тада 15-годишњу Татјану. Посвета је написана читко, ћирилицом. Ова фотографија је честа инспирација многим сликарима, као што је то случај и с Гораном Јевтићем из Сремских Карловаца. Нажалост, многи и не знају да је портрет по којем раде слике Крагујевићево дело.

Тања Крагујевић с оцем Стеваном, 1994.

његове слике остале су трајни документ о људима, професијама, догађајима. О томе посебно сведочи фотомонографија „Простор вечності“ коју је приредио дојен фотографије Боривој Миросављевић (Фото, кино и видео савез Војводине, Нови Сад, 2003), поводом године дана од Стевановог одласка.

Упамтила је Тања свог оца и по мирису фотографија тек урађених, готово неосушених, кад би осваниле у њиховом дому. Стваране су у малој фотолабораторији, импровизованој у купатилу, над кадом.

— Ишла сам с оцем где год је било могуће – евоцира успомене. – Водио ме је на утакмице, позоришне представе, често и на дочек званица на старом аеродрому у Батајници.

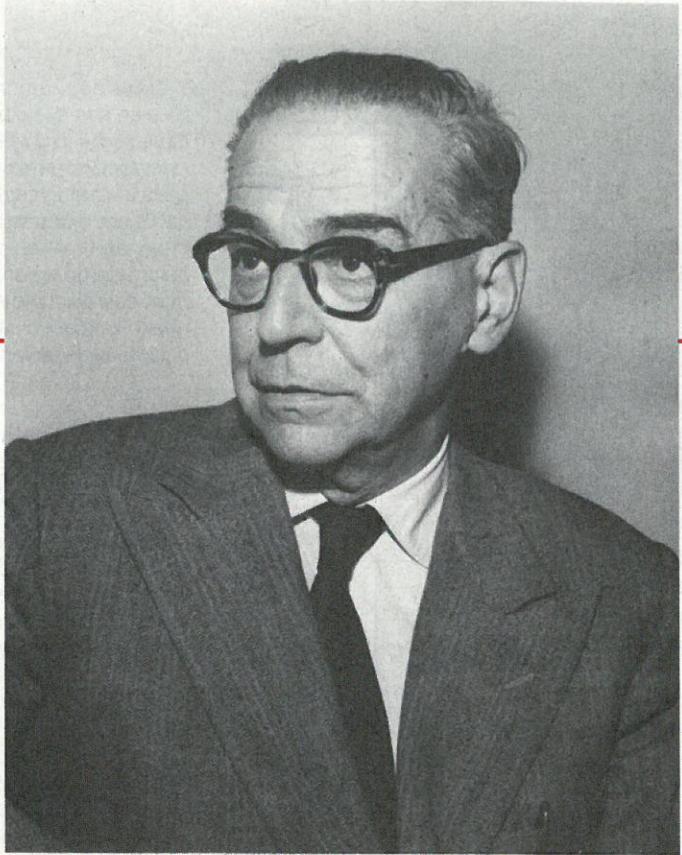
Новинарска и друштвена признања, богату грађу у фотографијама и негативима Тања је

предала, као породични легат, Историјском архиву Београда, а њен и легат њеног оца постоји и у Удружењу „Адлигат“, као и у Историјском архиву у Сенти.

Најобимнија Крагујевићева грађа је, ипак, у Музеју Југославије, сачувана стрпљивим радом кустоса Радована Џукића, директорке Неде Кнежевић и осталих вредних сарадника овог колектива. Тамо се налази 26.000 негатива и 2.913 фотографија.

Да није њега било, вазда са фотоапаратом, данас не бисмо имали многе овековечене догађаје у негдашњој Југославији. Богатаје и галеријаликова које је снимao: Нехру, Насер, Хрушчов, Индира Ганди, британска краљица Елизабета, Едвард Кенеди, али и Боби Фишер, Орсон Велс, Елизабет Тејлор, Јул Бринер...

У земљи је, осим Андрића, снимao и Бранка Ђорђића, Добрину Ђосића, Десанку Макси-

Миловојан Крагујевић
1961. год.
Андреја Ђорђић

Андрићу је награду прва честитала ташта

мовић, Васка Попу, Стевана Рачковића. Било је и таквих који су желели да им баш он начини портрет, попут композитора и гитаристе Јована Јовичића, диригента Ђуре Јакшића, новинара Лонија Давича, заслужног за његов долазак у „Политици“, попут клишеа за штампу и пропагандног материјала. Ту је и колекција позивница за различите друштвено-политичке и културне догађаје.

Мирослав Стефановић